

et enkelt Lem lider, saa lider hele Legemet, gælder vel nok fuldt ud i dette Tilfælde, og naar Forholdet er dette; er det den lovgivende Forsamlings Pligt nøje at undersøge Spørgsmaalet og nøje at undersøge, paa hvilken Maade man skal fjerne den Lidelse, som altsaa er til Stede i Samfundsløgemet. Om den Vej at give Landarbejderne Jord, hvorpaa de kunne ernære sig selv og deres Familie, er den eneste rigtige, skal jeg ikke undersøge her, men det er ikke usandsynligt, at man ad denne Vej kan naa Maalet; i alt Fald er det temmelig sikkert, at man ad denne Vej i større Udstrækning end nu vil naa at faa Brug for Arbejdskraften. Man vil ad denne Vej kunne beskæftige en større Mængde Arbejdere ved Landbruget, end det nu er Tilfældet, og vil derved bevirke, at vor unge dygtige Arbejdskraft ikke søger bort til fjerne Lande eller drager til Byerne, hvor Arbejdskraften allerede nu klumper sig sammen i en ret betænkelig Grad. Det er ligeledes sikkert, at Fattigbyrden, som hviler tungt paa Kommunerne, vil kunne lattes ganske betydelig derved, at der bliver større Udsigt til Erhverv ved, at flere Hænder blive beskæftigede og i det hele taget ved, at der bliver større Samfundsvelstand, og da er det ligeledes sikkert, at Landbrugets Produktionsevne og derigennem Samfundsvelstanden i det hele vil stige. Dette er sikkert, og det ere vi vel alle enige om; og selv om man ogsaa kan sige, at der kunde være andre Veje at gaa, bør den Vej at give Landarbejderne Jord ikke lades uforsøgt, men forsøges saa meget som muligt. Da vi jo for øvrigt i en væsentlig Grad alle ere enige derom, skal jeg ikke komme videre ind derpaa men straks gaa over til at omtale de Grundprincipper, hvorpaa det Forslag, som vi her have tilladt os at forelægge for det høje Ting, hviler. Det Forslag, som vi have forelagt her, adskiller sig fra Regeringens og Folketingets Flertals Forslag navnlig deri, at det overlader Landarbejderne Jorden til Brug og ikke til Eje. De to Spørgsmaal, som ville blive at besvare, naar man skal skønne over, hvorvidt dette er heldigt eller ikke, ville da være disse, for det første: blive Landarbejderne heldigere stillede som Brugere end som Ejere, og for det andet: vil Samfundet være udsat for noget Tab ved at overlade Landarbejderne Jorden til Brug? For at klare det første Spørgsmaal, turde det maaske være rigtigt at kaste et Blik paa Landbrugets Stilling, saaledes som den former sig i Øjeblikket. Det er en bekendt

Sag — og jeg tror næppe, at nogen i denne Sal vil staa frem og sige det modsatte — at det ikke er nogen god Forretning at være Landbruger i Danmark, men tværtimod en meget daarlig Forretning, skønt Danmark jo er et frugtbart lille Land. Hvor skal man da søge Grunden hertil? Man kan ikke søge den i Mangel paa Støtte fra Regeringens og Rigsdagens Side. Se vi paa Finansloven, ville vi der hvert Aar finde Hundredetusinder af Kroner, som gaa ud til Støtte for Landbruget, og i vor Lovgivning beskæftige vi os i meget høj Grad med at støtte Landbruget paa mangfoldige forskellige Maader. I Mangel paa Støtte fra Statens eller Samfundets Side ligger Grunden altsaa ikke. Heller ikke ligger den i, at Landbruget staar uden Organisation, thi Landbruget har jo i de senere Aar organiseret sig ret godt. Det har sine store Landforeninger; det har sine økonomiske Foreninger, og det vilde være urigtigt at sige, at disse Foreninger ikke arbejde godt, at der ikke er Dygtighed og Energi i dette Arbejde, som de nævnte Organisationer udføre. Endelig ligger Grunden heller ikke i, at vore Landbrugere mangle Intelligens, Dygtighed og Energi til at føre deres Bedrift frem. Tværtimod tør det med Bestemthed siges, at vort Landbrugs Arbejdere og vort Landbrug i det hele fuldt ud staa Maal i saa Henseende med et hvilket som helst andet Lands Landbrugere og Landbrug. Paa disse Omraader er der altsaa ikke nogen Mangel. Da nu Landbruget har Støtte fra Staten i den Grad, som det i Virkeligheden har, da det ikke mangler Organisationer og ikke mangler Arbejdsdygtighed, og da samtidig det danske Land er et frugtbart Land, skulde man synes, at det maatte være en god Forretning at være Landbruger. Naar dette dog ikke er Tilfældet, søger jeg for min Part Grunden andetsteds — det kan være, at jeg heri ikke kan blive enig med adskillige af de ærede Medlemmer, men i alt Fald er det min Opfattelse, som jeg ønsker at fremsætte — jeg søger Grunden deri, at Landejendommene efterhaanden og af forskellige Grunde ere stegne til en Salgsværdi, som slet ikke staar i noget Forhold til deres Produktionsevne. Salgsværdien er jo Laanerværdien, og ad den Vej har Kapitalen trængt sig ind i Landbruget, har tvunget Brugerne til større Afgifter, end Landejendommens Produktionsevne formaar at bære, og Kapitalen har ad den Vej paa en Maade tvunget Landbruget til at yde Renter af Værdier, som i Virkeligheden